

Superman heterodox

No és broma: l'actor Nicholas Cage serà l'home d'acer en la nova adaptació al cinema de les tribulacions de Superman. És l'últim episodi en la llarga relació amb els mitjans audiovisuals que el personatge manté des de la seua creació.

Nicholas Cage (a la dreta) serà, si més no, un Superman atípic. Les històries del superheroi han estat el motiu dels més diversos treballs audiovisuals.

Es rumors no han deixat de bullir d'ençà que es va saber que la productora Warner, propietària de l'editorial DC i, en conseqüència, dels drets de Superman, anava a revisar en una nova pel·lícula el mite de Kal-El. Tot apunta que la nova cinta que està preparada per a rodar-se tractarà d'humanitzar el personatge que en el còmic va fer John Byrne, i també la mort i resurrecció del superhome. De moment, el títol és *Superman reborn* ("El renaixement de Superman") i l'actor que donarà vida a l'home d'acer és Nicholas Cage. El guanyador d'un Oscar per *Leaving Las Vegas* és, si més no, un Superman atípic. Físicament, s'assembla tant a l'heroi del còmic com un ou a una castanya, i la seua carrera ha estat erigida sobre la interpretació de personatges turmentats farcits de pors i ràbia, molt llunyans a allò que s'espera de la creació de Siegel i Shuster.

No obstant això, sembla que fa algun temps que Cage vol allunyar-se d'aquesta imatge complexa i acostar-se al gran públic. La seua intervenció en pel·lícules d'acció com *Con Air* o *Face Off* així ho demostra. Per altra banda, Cage sempre ha estat un admirador dels còmics, i, de fet, el seu cognom artístic el va adoptar en honor a un superheroi de la Marvel, Luke Cage, conegut com Powerman.

En principi, el guió de *Superman reborn* havia de ser de Kevin Smith, el director de les brillants comèdies *Clerks*, *Mullrats* i *Persiguiendo a Amy*. Smith, que és un dels possibles convidats al festival Cinema Jove, que se celebrarà a València del 20 al 27 de juny, és un gran afeccionat a les historietes i fa guions per al personatge de DC Green Arrow. Però finalment,

Smith ha quedat fora del projecte. Això és degut a Tim Burton, el director definitiu del film, que ha rebutjat el guió de Smith i hi ha incorporat un guionista propi, Wesley Strick. Si el guió de Smith sembla que respectava l'esperit dels còmics, és previsible que Burton deixi totalment de banda l'essència de les historietes. Ja ho va fer en *Batman* i *Batman returns*, en què va crear films visualment portentosos però absolutament mancats d'ànima. De fet, Strick va col·laborar en *Batman returns* i sembla que Burton volia imposar Michael Keaton (l'esquifit Batman de les seues pel·lícules) com a protagonista del nou film de Superman, però la productora, lúcidament, ha decidit no acceptar i mantenir-hi Nicholas Cage. En tot cas, és possible que el personatge de Batman aparega fugaçment com a

convidat estel·lar en aquesta recreació.

El públic haurà d'esforçar-se per oblidar la cara de Christopher Reeve, l'interpret de Superman en les més famoses adaptacions del personatge. Reeve va quedar tetraplègic l'any 95 en

un accident quan muntava a cavall, però molt abans ja havia dit que no tornaria mai a interpretar l'home d'acer. La primera vegada que ho va fer va ser a *Superman, el film*, de l'any 78, en una pel·lícula de gran èxit i que va canviar per sempre les adaptacions al cinema del còmic. Fins aleshores, sempre s'havien realitzat amb pressupostos esquifits i en una atmosfera de sèrie B. El Superman de finals dels 70 era una superproducció, amb un director reputat, Richard Donner, i imposants efectes especials. També hi intervenien superestrelles com Marlon Brando (va cobrar gairebé tres milions de dòlars per tretze dies de rodatge) i Gene Hackman. Després de Superman, la relació de la historieta amb la pantalla s'ha basat habitualment en embolcalls de gran luxe que, per altra banda, no han millorat la qualitat argumental de les adaptacions. Després, vindrien *Superman II*, *III* i *IV*, aquesta última especialment patètica, fins i tot els efectes visuals eren lamentables. La sèrie va acabar l'any 87, i enmig, en el 84, s'havia estrenat *Supergirl*, film en què cal destacar poc més que la protagonista, Helen Slater, tenia un poderós paregut amb la nina Barbie.

Adaptacions constants. La sèrie de Christopher Reeve compon les peces més conegudes de la tra-

Supermania, supermanca, superego

jectòria que l'home d'acer ha seguit en mitjans distints al còmic. Per exemple, en la radiodifusió, ja que en 1940 es va popularitzar un serial radiofònic de les seues aventures en què el locutor Bud Collyer posava la veu d'acer. Després va ser adaptat a la televisió, tant als Estats Units (*The adventures of Superman*, entre 1952 i 1957, o *Superfriends*, 1973 i 1974) com al Japó. Fora d'Orient, la telesèrie nipona va ser comercialitzada en tres pel·lícules per a cinema: *Superman l'invencible*, *Superman contra els plats volants* i *Superman contra la banda negra*, especial per a *gourmets del kitsch*. Però en la pantalla gran, les predecessores del definitiu Superman del 78 varen ser les americanes *Superman*, *Atom Man vs. Superman* i *Superman and the Mole man*, respectivament, de l'any 1948, 1950 i 1951.

L'última fisonomia que els espectadors de tot el món recorden de Superman ha arribat a través de la televisió, en la sèrie *Lois i Clark* (1993-1997), que ací va emetre TVE. Superman és ací Dean Cain, que és literalment eclipsat en escena per la tòrrida Teri Hatcher (xica Bond al film *007: El matí de la nit*) que interpreta Lois Lane. I encara que no vista al nostre país, la Warner va passar als EUA una esplèndida sèrie d'animació del personatge, que també apareix, en versió sarcàstica, en els dibuixos animats japonesos *Dr. Slump*, que actualment reemet TV3. Entre les paròdies, també destaca el còmic Superlópez, el Superman a l'estil ibèric creat pel dibuixant Jan l'any 73, i que va publicar Bruguera.

Les contínues revisions del personatge en altres mitjans són un dels motius més clars que expliquen per què DC no pot matar-lo definitivament: constitueix un degoteig incessant en drets pagats a l'editorial, bé pels mitjans audiovisuals, bé pels videojocs (el celebrat joc per a consola *The death and return of Superman*) o per la moda: les samarretes amb la S en el pit. És evident que si algun superhome es mereix un museu, aquest és Superman, que ja disposa d'un dedicat minuciosament a ell en la llunyana Illinois. **J. M. O.**

Pot semblar sorprenent que un protagonista de còmic, tan simple com Superman, haja assolit el nivell de mite universal de la cultura de masses. Les claus de l'èxit semblen residir en els simbolismes que aquesta figura condensa, de manera exemplar; els quals queden més emfàticament remarcats, precisament pel fet de ser un personatge amb molts matisos.

Producte de síntesi, construït sobre la base d'analogies simplificades dels herois i semidéus de la mitologia clàssica grega, que fins i tot comparteix alguns trets amb la mateixa figura del Crist (origen supra-terrenal, poders extraordinaris, dedicació a la defensa dels desvalguts), en Superman convergeixen, també, elements del pensament màgic i animista. La seua mateixa funció social consisteix a exercir d'animal totèmic protector (o àngel de la guarda) de la ciutat de Metròpoli i del planeta Terra.

A diferència d'altres personatges de còmic amb algun èxit, que tenen millor qualitat de dibuix i relaten històries més divertides o de major nivell intel·lectual, com Asterix, Mortadel·lo o Mafalda, en el succés de Superman hi és determinant també la presència simultània de tres factors: ocupar la posició de l'heroi triomfador (i no de l'antiheroi o del crític), tenir una caracterització universal (evitant fer explícita la condició de producte EUA), i haver nascut del mercat i de la indústria més potents del planeta.

La metamorfosi del tímid i apocat periodista Clark Kent en "l'home d'acer", capaç de volar i de realitzar tot tipus de proeses fantàstiques (detenir lladres, aturar terratrèmols, derrotar a tota mena d'invasors procedents d'altres planetes, etc.), connecta perfectament amb el pensament màgic infantil, fortament impregnat, encara, per les fantasies d'omnipotència del pensament, característiques del període narcísista. S'ha de dir que aquestes fantasies d'omnipotència del pensament i dels desigs estan molt presents en els adults afectats per determinades patologies psíquiques (particularment en trastorns maníacs i obsessius), així com en certes formes socials de religió, superstició i en fenòmens sociopolítics irracionalistes, com ara el blaverisme.

El mecanisme d'identificació fan possible que adolescents i adults visquen, mitjançant el personatge i les seues heroïcitats, una fantasia compensatòria de les pròpies limitacions i mancances. Qualsevol anònim oficinista es reconeix en Clark Kent, l'*alter ego* de Superman. I Superman representa un determinat àmbit del desig: absència de construccions i lligaments, iniciativa individual, poder físic i psíquic, bellesa física, èxit amb les dones.

De tots els simbolismes que condensa la figura de Superman, el més característic és la seua facultat de volar. Element que, en un nivell de lectura més epidèrmic, podria interpretar-se com una al·legoria de la llibertat; però que hi fa altres funcions de representació per al psiquisme humà. Són relativament freqüents els somnis en què la persona que somia s'afigura, a si mateixa, volant. Mourly-Vold, P. Federn i S. Freud van prestar atenció a aquest tipus de somnis, tot conclouent que estaven fundats en una excitació sexual general i que el fet de volar simbolitzava l'erecció. Ser un -o com un- "pardal": volar. El desig de poder volar representa l'ansia de ser apte per a la funció sexual.

Superman és també una simbolització del superego. El personatge s'identifica plenament amb els ideals patens, tant amb els de Jor-El (el pare mort, de Krypton), com amb els de Jonathan Kent (el pare adoptiu, de la terra), fins al punt de dedicar tota la seua vida a la realització d'aquests ideals de defensa de l'ordre i la justícia establerts. Però, sota la cobertura d'aquesta instància moral -i d'ací una altra de les claus del seu èxit- es produeix una descàrrega sistemàtica de pulsions agressives, totalment legitimada: sempre en defensa pròpia, d'altri, o de la mateixa societat. No resultaria gens estrany que el superpolicia Amedo, en el moment àlgid de les seues aventures, que ara s'estan jutjant, se sentira com un doble de Superman. **Vicent Bello**